

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pe- lastustoimen asiakasmaksuissa nouda- tettavat yleiset perusteet

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Asiakasmaksulainsäädäntö ja yleiset perusteet.....	1
3. Terveysthuollon maksukatto.....	2
4. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen	3
5. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu	4
6. Sotainvalidit ja rintamaveteraanit	4
7. Päihteitä käyttäville raskaana oleville suunnatut palvelut	5
8. Seksuaalisen väkivallan uhrien palvelut.....	5
9. Sijoitettujen lasten terveydenhuollon asiakasmaksut.....	5
10. Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset	6
11. Etä- ja digipalvelut.....	6
12. Pelastustoimen asiakasmaksut.....	6
13. Voimassaolo	7

1. Johdanto

Hallintosäännön mukaisesti aluevaltuusto päättää hyvinvointialueenpalveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista. Aluehallitus päättää tarkemmin maksujen perusteista ja euromääristä, ellei toimivaltaa hallintosäännössä tai muutoin ole määrätty muulle viranomaiselle. Aluehallitus voi siirtää maksuista päättämiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle.

Periaatteita on valmisteltu hyvinvointialueen valmistelussa eri toimialojen asiantuntijoiden toimesta ja niitä on käsitelty hyvinvointialueen johtoryhmässä.

Periaatteissa on pyritty ottamaan huomioon häiriöttömän siirtymän varmistaminen siten, että ne mukailevat käytänteitä, joita lähtöorganisaatio noudattaa tällä hetkellä.

Asiakasmaksuja tarkastellaan vuoden 2023 aikana hyvinvointialueen aloitettua toimintansa ja niitä tuodaan tarvittaessa uudelleen päätöksentekoon. Maksujen vaikutuksia arvioidaan vuoden 2023 aikana sekä asiakkaiden että talouden näkökulmasta ja tarkastelussa huomioidaan esimerkiksi asiakasmaksujen kannustevaikutukset.

2. Asiakasmaksulainsäädäntö ja yleiset perusteet

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksujen perusteena ovat laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992, jäljempänä asiakasmaksulaki) ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992, jäljempänä asiakasmaksuasetus) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Asiakasmaksujen enimmäismäärät määritellään edellä mainitussa laissa ja asetuksessa. Hyvinvointialue ei saa periä palveluista niiden tuotantokustannuksia suurempaa maksua.

Kymenlaakson hyvinvointialueen Sosiaali- ja terveystaloudet ovat joko maksuttomia, asiakasmaksu on kaikille tasasuuruinen, tai asiakasmaksu määräytyy tulojen ja perhesuhteiden mukaan (ns. tulosidonnainen asiakasmaksu).

Asiakasmaksut ovat joko kertaluonteisia palvelu- tai hoitomaksuja tai pidempiaikaisia asiakasmaksuja säännöllisistä palveluista. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät maksut, vähimmäiskäyttövarat ja tulosidonnaisten maksujen tuloajat on sidottu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain ja asiakasmaksuasetuksen nojalla indeksiin. Indeksitarkistukset tehdään joka toinen vuosi. Viimeisin indeksitarkistus on tullut voimaan 1.1.2022.

Asiakasmaksulaki määrittelee asiakkaalle maksuttomat sosiaalipalvelut (4 §) ja terveystalvet (5 §). Laissa säädettyjen maksuttomien palvelujen lisäksi asiakasmaksulainsäädäntö määrittelee enimmäismaksut tietyille sosiaali- ja terveystalvetuilla. Tukipalvelumaksuista päättää aluehallitus, jolle esitetään tarkemmat maksujen perusteet ja euromäärät.

Kymenlaakson hyvinvointialueella esitetään pääsääntöisesti perittäväksi kulloinkin voimassa olevat Valtioneuvoston asetuksella vahvistamat enimmäismääräiset maksut. Näiden maksujen määrittäminen asetuksella vahvistettua enimmäismäärää alemmalle tasolle lisää suunnittelukehyksen tasapainottamistarvetta (alijäämän kattaminen).

Hyvinvointialue voi päättää myös muiden kuin laissa maksuttomaksi säädettyjen palvelujen maksuttomuudesta. Poikkeuksena edellä mainittuun enimmäismääräisten maksujen perimiseen esitetään tässä vaiheessa, että lapsiperheiden tilapäinen ja säännöllinen kotipalvelu on maksutonta.

3. Terveysthuollon maksukatto

Hyvinvointialueen terveysthuollon asiakasmaksuissa on maksukatto (asiakasmaksulaki 6a §). 1.1.2022 alkaen maksukatto on 692 euroa. Maksukattoon tehdään indeksitarkistus joka toinen vuosi.

Maksukaton täytyttyä asiakas saa maksukaton piiriin kuuluvat palvelut pääsääntöisesti maksutta. Lyhytaikaisen laitoshoidon tai -palvelun maksu on maksukaton täyttymisen jälkeen enintään 22,80 euroa hoitopäivältä.

Alle 18-vuotiailla maksukattoa kerryttävien palvelujen maksut lasketaan yhteen hänen huoltajansa maksujen kanssa. Maksukaton täytyttyä palvelut ovat maksuttomia kaikille henkilöille, joiden maksut ovat yhdessä kerryttäneet maksukattoa.

Maksukattokertymän seurantavastuu on asiakkaalla itsellään.

Maksukatossa huomioitavat maksut:

- o Terveystkeskuksen avosairaanhoidon palvelusta
- o Poliklinikan antamasta tutkimuksesta ja hoidosta; myös suun ja leukojen erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteistä
- o Päiväkirurgisesta toimenpiteestä
- o Suun ja hampaiden tutkimuksesta ja hoidosta hammasteknisiä kuluja lukuun ottamatta (hammasteknikon työ)
- o Terveysthuollon ammattihenkilön antamasta fysioterapiasta, neuropsykologisesta kuntoutuksesta, ravitsemusterapiasta, jalkojenhoidosta, puheterapiasta, toimintaterapiasta ja muusta niihin rinnastettavasta toimintakykyä parantavasta ja ylläpitävästä hoidosta
- o Sarjassa annettavasta hoidosta

- Päivä- ja yö hoidosta
- Tilapäisestä kotisairaanhoidosta
- Tilapäisestä kotisairaalahoidosta
- Lyhytaikaisesta terveydenhuoltolain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettua laitoshoidosta ja lyhytaikaisesta sosiaalihuoltolain 22 §:ssä tarkoitettua laitospalvelusta
- Terveydenhuoltolain 29 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua lääkinnällisen kuntoutuksen laitospalvelusta, jota annetaan kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain tai vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaisia palveluja saavalle henkilölle
- Tilapäisen kotona annettavan palvelun maksut
- Selviämis- ja vierotushoito (alkoholi)
- Huumevierotus
- Päihdehuollon kuntouttava laitoshoido

Maksukattoon ei lasketa mukaan maksuja:

- Tukihenkilön päivämaksu
- Lääkärintodistuksista
- Sairaankuljetuksesta
- Yksityislääkärin läheteellä tehdyistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista
- Sosiaalihuollon palveluista (lukuun ottamatta lyhytaikaista laitospalvelua)
- Tulosidonnaisista palveluista
- Palvelusetelin omavastuista
- Kuljetuspalvelujen omavastuista
- Täysin yksityisistä palveluista, joiden järjestämisestä hyvinvointialue ei vastaa.
- Maksukattoon ei myöskään lasketa maksuja, jotka on korvattu asiakkaalle esimerkiksi työtaturmavakuutuksen perusteella.
- Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu (laki 3 §)

4. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen

Asiakasmaksulain (11 §) mukaan palvelun järjestämisvastuussa oleva hyvinvointialue voi päättää, että muitakin terveydenhuollon maksuja kuin tulosidonnaisia maksuja voidaan jättää perimättä tai alentaa, jos maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä, lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista tai siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen

Maksujen alentaminen tai perimättä jättäminen koskee sosiaalipalvelujen osalta sekä tulosidonnaisia että tasasuuruksia maksuja. Terveyspalvelujen osalta asiakasmaksulain suora velvoittavuus koskee tulosidonnaisia terveydenhuollon maksuja (pitkäaikainen laitospalvelu)

hoito, jatkuva ja säännöllinen kotisairaanhoido). Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden.

Terveysthuollon tasamaksuja ei alenneta asiakasmaksulain 11§:n perusteella.

5. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta peritään 18 vuotta täyttäneiltä asiakailta maksu, jos asiakas on ilman hyväksyttävää syytä jättänyt saapumatta varatulle ajalle tai asianomaiseen palveluyksikköön, eikä asiakas tai hänen edustajansa ole ennalta peruuttanut vastaanottoaikaa tai palvelua.

Maksu voidaan asiakasmaksulain (3 §) mukaan periä kaikista ennalta peruuttamattomista terveydenhuollon palveluista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisesta hoito- tai asumispalvelusta. Maksun saa kuitenkin periä vain, jos perimistä ei ole pidettävä kohtuuttomana ja hyvinvointialue on varauksen yhteydessä ilmoittanut mahdollisuudesta periä ko. maksu ja antanut ennalta ohjeet ajan tai paikan peruuttamiseksi. Kymenlaakson hyvinvointialueella käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu peritään myös palvelusta, joka olisi muutoin maksuton.

Maksua ei peritä tietyille ikäryhmälle tarkoitettuun seulontaan tai joukkotarkastukseen taikka hampaiden ja suun tarkastukseen kutsutun asiakkaan poisjäännistä. Maksua ei peritä mielenterveys- ja päihdepalvelujen niistä vastaanotoista, joissa asiakkaalle ei voida antaa tarkkaa vastaanottoaikaa eikä lähettää vastaanottoajan muistutusviestiä.

Maksu peritään käynnistä tutkittavana tai hoidettavana sairaalassa sekä lääkärin, hoitajan, fysioterapeutin, toimintaterapeutin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanotoilla. Maksu peritään myös käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä etävastaanotosta.

6. Sotainvalidit ja rintamaveteraanit

Hyvinvointialueella ei Sotiemme Veteraaneilta (sotaveteraanit sekä sota- ja sotilasinvalidit) ei peritä asiakasmaksuja perusterveydenhuollon eikä erikoissairaanhoidon palveluista.

Lain rintamaveteraanien kuntoutuksesta 12 a §:n mukaiset palvelut ja sotilasvammalain 6 §:n mukaiset palvelut ovat maksuttomia sosiaalihuollon osalta.

7. Päihteitä käyttäville raskaana oleville suunnatut palvelut

Päihteitä käyttäville, raskaana oleville annettavat neuvola- ja äitiyspoliklinikkapalvelut ovat maksuttomia. Maksua ei myöskään peritä näissä palveluissa tehdyistä lääkärintodistuksista.

Mikäli päihteitä käyttävä, raskaana oleva henkilö tarvitsee raskausaikana terveystalvveluita, jotka eivät suoraan liity raskauteen, peritään näistä palveluista maksuista normaalit asiakasmaksut.

8. Seksuaalisen väkivallan uhrien palvelut

Seksuaalisen väkivallan uhreilta ei peritä asiakasmaksuja silloin, kun tutkimus tai hoitotoimenpiteet liittyvät seksuaalisen väkivallan aiheuttamien somaattisten tai psyykkisten ongelmien hoitoon.

9. Sijoitettujen lasten terveydenhuollon asiakasmaksut

Lastensuojelulaki 16 b § (30.12.2010/1380) Sijoituskunnan järjestämisvastuu

Kunnan, jossa lapsi tai nuori on avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitettuna taikka jälkihuollossa (sijoituskunta), on järjestettävä yhteistyössä 16 §:n 1 momentin tai 17 §:n mukaan vastuussa olevan kunnan (sijoittajakunta) kanssa lapselle tai nuorelle hänen huollon tai hoidon tarpeensa edellyttämät palvelut ja tukitoimet. Järjestetyistä palveluista ja tukitoimista aiheutuneet kustannukset sijoituskunta on oikeutettu perimään sijoittajakunnalta.

Sijoituskunnan velvollisuudesta järjestää edellä 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen tai nuoren tarvitsemat terveydenhuollon palvelut sekä terveydenhuollon palveluista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 69 §:ssä. Sijoituskunnan velvollisuudesta järjestää avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen perusopetus säädetään perusopetuslaissa ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 41 §:ssä”.

Viitattu terveydenhuoltolain 69 § puolestaan kuuluu seuraavasti:

”69 § (30.12.2014/1303) Lastensuojelulain mukaiset velvoitteet

Jos lapsi tai nuori on sijoitettu lastensuojelulain (417/2007) perusteella kotikuntansa ulkopuolelle, on lastensuojelulain 16 b §:ssä tarkoitettun sijoituskunnan tai sen sairaanhoitopi-

rin, johon sijoituskunta kuuluu, järjestettävä lapselle tai nuorelle hänen tarvitsemansa terveydenhuollon palvelut. Palvelut on järjestettävä yhteistyössä lastensuojelulain 16 tai 17 §:n mukaan vastuussa olevan kunnan (sijoittajakunta) kanssa.

10. Laboratorio- ja kuvantamistutkimukset

Yksityislääkärin tai yksityisen terveydenhuoltoyksikön läheteellä tehtävistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista, jotka eivät ole osa muuta Hyvinvointialueen laskutettavaa hoitokäyntiä, peritään enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia vastaava maksu erillisen hinnaston mukaan.

11. Etä- ja digipalvelut

Sosiaali- ja terveystalvija tarjotaan sekä perinteisenä käyntiasiointina että digipalveluna/ sähköisenä asiointina etäyhteyksin. Maksullinen etäpalvelu korvaa tavanomaista käyntiasiointiin perustuvaa sosiaali- ja terveystalvija ja vastaa sisällöllisesti perinteistä henkilökohtaiseen käyntiin perustuvaa hoito- tai palvelukontaktia.

Mikäli etäpalveluna tuotetulla palvelulla ei ole erikseen määriteltyä maksua, etäpalveluna tuotetusta palvelusta peritään vastaavaa muuta palvelua koskeva asiakasmaksu. Jos palvelu on määritelty maksuttomaksi, etäpalveluna tuotettu palvelu on niin ikään asiakkaalle maksuton. Kymenlaakson hyvinvointialueella etäpalvelut kerryttävät lisäksi terveydenhuollon maksukattoa samalla tavoin kuin perinteiset käyntiin perustuvat palvelut.

Sosiaalihuollon palveluissa virtuaalihoivaa tai lääkeannosautomaatteja voidaan hyödyntää asiakkaan palvelusuunnitelmassa sovitulla tavalla. Asiakkailta ei peritä erillistä laitemaksua. Etäkäynnin aika lasketaan palveluaikaan asiakasmaksua määritettäessä

12. Pelastustoimen asiakasmaksut

Pelastustoimen toimialalla (hyvinvointialueen pelastusviranomainen) noudatetaan suoritteiden maksullisuuden osalta pelastuslakia (379/2011).

Maksu peritään kaikissa lain 96 §:ssä esitetyissä tapauksissa. Suoritteista, joiden hintaa ei ole erikseen lainsäädännössä määrätty, peritään maksu, joka on suoritteen tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Pelastustoimen maksuista ei anneta alennuksia eikä maksuvapautuksia, mikäli niistä ei ole päätetty hinnaston hyväksynnän yhteydessä.

Pelastuslaitos perii myös kemikaalilainsäädännön mukaisten valvontatoimenpiteiden valvontamaksut.

13. Voimassaolo

Voimassa toistaiseksi 1.1.2023 aluevaltuuston hyväksynnän jälkeen.